nue ⁊ libere. hoc eſt vt liberꝝ decet loquiꝛ. Sed licentia in malū accipiꝛ
vt qn̄ hac libertate abutimur vſqꝫ ad ꝓcacitatem. ⁊ eſt quædā impu/
nita facultas dicendi agendiqꝫ q̄ velis. vt tu licentioſe loqueris. Co/
micus. Deteriores omnes ſumus licentia. Sic ſæpe dr̄ licentia ferri.
Apud iuriſconſultos accipiꝛ etiam licentia in bonum. vt data eſt mi
hi licentia eundi redeundiqꝫ. ¶ Item hoc ṽbum licet iungiꝛ ſæpe
his infinitiuis videre cernere. vt licet videre. licet cernere. ſimil'r cerne
re eſt ⁊ videre eſt pro eodem accipiunꝛ. vt Cicero. Licet videre non/
nullos tam ſtultos vt nihil differant a natura brutoꝝ. Et apud eundē
Licet ora ipſa cernere iratoꝝ. Et iteꝝ apud eundē. Itaqꝫ videas iu/
ſtos iniuſtis rebus maxime dolere. Item vacat quandoqꝫ eſt ꝑſonale
⁊ ſic ſignificat carere ⁊ regit ablatiuū. vt Cicero. Debes tu ea qua me
accuſas culpa vacare. Ita dr̄. hoc non vacat myſterio. id vacat ratio/
ne. Quandoqꝫ perſonaliter captum ſignificat operam dare ⁊ ſic regit
datiuū. vt vacat litteris. vacat potationibus. vacat ſomno ⁊ ventri. ⁊
ſic de alijs. Quandoqꝫ ꝑſonaliter ſignificat vacuū eſſe vt hic loc⁹ non
vacat. Sedes apoſtolica vacat. id eſt non ē papa. Sed vacat impſo/
naliter eſt ocioſum eē. vt n̄ vacat mihi audire veſtras ineptias. non va
cat mihi audire tuas nugas. hoc eſt non habeo tempus audiēdi vacu
um. Inde vacatio. Et ſic dicitur vacatio ſtudioꝝ melior q̄ꝫ vacantia
Hinc etiam vacuna dea vacationū. Horatius. Hæc ego dictabam
poſt fanum putre vacunæ. Et hoc imperſonale ponitur quandoqꝫ ſi/
ne caſu. Unde Uirgilius. O dea ſi prima repetens ab origine ꝑgam
Et vacet annales noſtroꝝ audire laboꝝ. Ante diem clauſo compo/
net veſper olympo. ¶ Item datiuus quandoqꝫ ponitur abſolute.
Primo cauſa breuitatis. vt deo gratias quia breui⁹ diciꝛ deo gratias
q̄ꝫ deo dicimus gratias. Poniꝛ ſecundo abſolute cauſa relationis. vt
habitantibus in regione vmbræ mortis lux orta eſt eis. In qua locu/
tione ſi relatiuū eis non eſſet poſitū hoc antecedens habitantib⁹ rege/
reꝛ ⁊ etiam eſſet ſatis clara oratio. nunc autē quia poniꝛ in hac locutio
ne hoc relatiuū eis oportet antecedens poni abſolute qꝛ non eſt ṽbum
vnde regiꝛ. Antecedens eīn ⁊ relatiuū volunt habere duo ṽba qn̄ re/
guntur vel vnū ṽbum bis poſitū. Iuxta illud floriſtæ. Præcedens ⁊
qui binis ṽbis volo iungi. Diuerſis vel deꝛ eis ṽbum geminatū.
Tercio videꝛ datiuus poni abſolute aduerbialiter. vt iſti dti. ruri. lu/
ci. veſperi. vt ruri ſe ꝯtinet. Tullius. Quid eīn audiat luci id eſt luce.
Petrus venit veſperi. Dicunt tamen quidam iſta vocabula non eſſe
datiui caſus ſed ablatiui. vt rus habeat in abltō rure vel ruri. lux luce
vel luci. veſper veſpere vel veſperi. Uidetur tamen veſperi potius eſſe
aduerbium. vt ſuperius dcm̄ eſt. Sil'r ſero poniꝛ abſolute vt ſit dtūs
vel abltūs a ſeꝝ quo vtunꝛ veteres. vt ſero eſt cubile linquere

¶ Sequitur de Regimine acci

Accuſatiui regimen ſubiungitur iſtis.

De rgimie Acti.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Peracto de regimine dti caſus. Dicendũ eſt de regimine acci Et dt
ꝙ accũs ſt rem in quã tranſit actus ṽbi tꝫ. datnen doet ſal ſtaen i accõ
Et regiẗ accũs qñqꝫ a noie. vt albꝯ faciem. a ꝓnoie vt cuias gentem A
ṽbo vt amo deum. ab aduerbio vt ꝓrime hiſpaniã mauri ſunt ꝓpiꝰ io
annẽ habito ꝗꝫ tu. Sic ṗdie nonas A ꝑticipio. vt amans deũ. A ṗpo
ſitione vt ad prẽm. Ab interiectione vt heu me miſeꝝ

De rgie acti indif ferent a noie et a vbo. qd fit ex vi ppoſitiois ſufficienter intellecte:

Sepe qd eſt ꝑtis toti datur ⁊ regit illam
Eſt ibi ſynecdo che qñ faciem nigra dentes
Albet nuda pedem mulier redimita capillos

¶ Hic dt ꝙ qñqꝫ aliquod totũ denoiaẗ a ꝓprietate. i. accidente qd inẽ
ſoli ꝑti. ⁊ tunc nomen ꝓprietatis regẽs accm ſignẽtem ꝑtem facit figurã
q̃ dr ſynecdoche. vt æthiops eſt albꝯ dentes. vbi hoc nomen albꝯ ſigñs
ꝓprietatẽ. i. albedinẽ q̃ ineſt ſolis dentibꝯ æthiopis denoiat totum æthi
opem albũ. Et reſoluiẗ pñs locutio ꝑ ṽbum hꝫ. vt equus albꝯ colorẽ
. i. qui hꝫ album colorem. æthiops albꝯ dentes. i. qui hꝫ albos dentes.
⁊ ita p̃t fieri ꝑ omnes caſus. vt Equi albi colorem. equo albo colorem
equũ albũ calorem. ab equo albo colorem. ¶ Sciendũ primo accm̃ ꝑ
ſynecdochen regunt primo noia adiectiua. vt albꝯ faciem. niger faciem
Et etiã adiectiua gentilia pñt regere iſtum accm̃ vel ablm̃ gentem vl'
gente genus vel gñe nationem vel natione. vt ſum teutonus genus vl'
genere. latinus genus vel genere. graius genus vel gñe. Ouidius Gra
ius vterqꝫ genus. hoc eſt vterqꝫ græcus gñe. ¶ Etiã interrogatiua re/
gunt. vt q̇ genus es. i. a qua gente. Virgilius Qui genus quo tenditis
⁊ vnde venitis. Sic cuias genus vel gentẽ es tu. vel ſine caſu. Vt cu/
ias es tu. Rñdeẗ tꝫ. Iſte eſt nrãs gentẽ vrãs gẽtẽ. vel ſine caſu eſt nrãs
Dicunt non tantũ geutem nrãs ⁊ vrãs ſed ⁊ opinione vel ſectã vt ſum
veſtras. hoc eſt paripateticꝰ. Sunt veſtrates philoſophi. Cuias phi/
loſophus es tu. ſtoicus ne an achademicus epicureus. an noſtras pa/
ripateticus. Cuiates philoſophi eſtis an albertiſtæ an ſcotiſtæ an tho
miſtæ. ¶ Et eſt drã inter noia gentilia ⁊ patria. Nam gentilia veniunt
a noibus maioꝝ locoꝝ. vt teuto italus graius genus Sed noia patria
veniunt a nominibus minoꝝ locoꝝ. vt Colonienſes. Dauentrienſes.
Vnnenſes Maguntinus Romanus Hieroſolymitanus. ⁊ de vtriſ
qꝫ interrogat hoc interrogatiuũ cuias. ¶ Ignorantes em̃ de quo loco
maiori ſit aliquis quærit cuias es tu. Reſponderi poteſt Colonienſis.
Vnde ſocrates interrogatus cuias eſſet ſe non atheniẽſem ſed munda
nũ eſſe reſpondit. Et nondũ ꝯpertum habetur cuias erat homerus v/
trum chius au ſmyrneus. ¶ Item quærunt autores ſæpius per cuias
ſine caſu accõ ⁊ ablatiuo. ⁊ raro vel fere nunqꝫ cum accõ. Vt cuias es
tu. melius ꝗꝫ cuias gentem es tu. Et melius reſpondetur ſum teuto ſi
ue weſtfalus ſiue gallus. ꝗꝫ ſum teuto gentem. Item melius etiã quæ
rimus. cuias es tu ꝗꝫ vñ es tu. quia vnde ſignificat motum de loco Vt
vnde venis. ¶ Secundo regunt accuſatiuũ per hanc regulam ver/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ha abſoluta Ut apud poetas. doleo caput doleo ilia. friges pedes
Sed oratores potius ꝯſtruūt h ꝟbum dolet ⁊ alia ꝟba abſoluta cum
ntō a ꝑte anteriori ⁊ datiuo a ꝑte poſteriori. vt dolet mihi latus. dolet
mihi caput. dolent mihi ilia. Manus mihi tremūt. frigēt mihi pedes
calent mihi manus. naſus illi ſtillat. naſus illi ſanguiēm ſtillat. naſus
illi polipo ſtillat. ¶ Item quādo hoc ꝟbum doleo regit caſum nō ſig/
nificantem ꝑtem corꝑis tūc ꝑt moven. h eſt aīo cruciari. vt id dolet mi
hi. Sed iſtud itidem doleret tibi vt dolet mihi. Et ſic in hac ꝯſtructio
ne habet ntīm a ꝑte āteriori. ⁊ dtīm a ꝑte poſteriori. ¶ Verba paſſiā
regūt accm̄ vel ablm̄ ꝑ ſynecdochen. vt petrus obtrūcatꝛ caput vel ca/
pite. frāgitur guttur vel gutture. i. obtrūcatur. Excinditur teſtes vel
teſtibꝫ. ꝑſcinditur aures vel auribꝫ. Pro qbꝫ oratores libentius dicūt
petro obtruncabitꝛ caput. paulo frāgetur guttur. i. ſuſpēdetꝛ. Ita ⁊ hæc
paſſiua ꝯſtruuntur cum ntō a ꝑte anteriori. ⁊ dtō a ꝑte poſteriori. Si/
mile regimen habent ꝑticipia. vt petro fracta eſt ceruix. paulo fractuꝫ
eſt guttur. i. ſuſpēſus eſt. iacobo execti ſunt teſtes Per hūc ſcdm̄ modū
hoc ꝟbum depaſcor inuenitur regere accm̄ cum ſuo ꝑticipio depaſtus
vt ager meus depaſtus eſt ſegetes. Sepes depaſta florem Et ſic depa
ſcor accipitur paſſiue. Sed quādo capitur actiue ꝑns affecten. regit ac/
cuſatiuum in quem tranſit actus verbi. vt boues depaſti ſunt herbas.
In pſalmo eīm dꝛ Singularis ferus depaſtus eſt eam ⁊c. Apes depa
ſtæ ſunt florem ⁊ ſic eſt gn̄is deponētalis. ¶ Item h ꝟbum paſſiuum
inſcribor cum ſuo ꝑticipio inſcriptus inuenitur regere accm̄ ꝑ ſynecdo
chen. vt libri mei ſuut inſcripti nomen meum. liber meus eſt inſcrip/
tus nomen meum. id eſt habens nomen meum inſcriptum. Unde
Virgilius. Dic quibus in terris inſcripti nomina regum. Naſcun/
tur flores. ¶ Sciendum ſecundo ꝙ accuſatiuus vel ablatiuus
per ſynecdochen rectus ſignificat quandoqꝫ partem integralem vt pal
lidus faciem. Quandoqꝫ partem eſſentialem vt magnus corpus. or/
natus animum. Quandoqꝫ ſignificat adiacens vel habitum. vt a/
pud Virgilium. Nuda genu nudoqꝫ ſinus collecta. vbi collecta re/
git illum accuſatiuum ſinus ſignificantem habitum. Petrus eſt io/
anni ſimilis veſtes. Exemplum de adiacente. Leuam ſuſpenſi locu
los tabulamqꝫ lacerto. Collo ſuſpenſus eſt pharetram. ¶
Quandoqꝫ accuſatiuus ſignificat proprietatem. vt equus albus colo/
rem. Virgilius Omnia Mercurio ſimilis vultumqꝫ coloremqꝫ.
Et qꝫuis poetæ vtuntur ſynecdoche ⁊ etiam hiſtoriographi. tamen
oratores potius vtuntur regimine demonſtrationis eſſentiæ in ablati
uo vel genitiuo. vt petrus eſt homo pallide faciei. vel homo pallida
facie. homo procero corpore ⁊ eleganti forma. Ita per comparati/
uum. vt petrus eſt pallidiori facie qꝫ paulus. Et per ſuperlatiuum.
vt iacobus eſt albiſſimus facie.
¶ Sciendum Tercio ꝙ duplex eſt ſynecdoche. ſcilicet. Locu/
tionis ⁊ Conſtructionis. Conſtructionis vbi nomen proprieta/
tis quæ ineſt parti regit accuſatiuum vel ablatiuum partis. vt al
bus facie. Et de illa docetur in littera. Sed locutionis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf